

הכנסת

מרכז המחקר והמידע

נתונים על כלים חד-פעמיים בישראל

י"א בסיון תש"ע

24 במאי 2010

כתיבה: אורי טל

אישור: שמוליק חזקיה, ראש צוות בכיר

הכנסת, מרכז המחקר והמידע

קריית בן-גוריון, ירושלים 91950

טל': 02 - 6408240 / 1

פקס: 02 - 6496103

www.knesset.gov.il/mmm

תוכן העניינים

1	1. מבוא
1	2. תמצית
2	3. כלים חד-פעמיים בפסולת הביתית
2	4. שיווק כלים חד-פעמיים בישראל
2	4.1. כלים חד-פעמיים מפלסטיק
3	4.1.1. מספר העסקים בענף הכלים החד-פעמיים מפלסטיק
4	4.1.2. מכירות כלי פלסטיק חד-פעמיים בארץ
4	4.1.3. נתונים נוספים על כלי פלסטיק חד-פעמיים
5	4.2. כלים חד-פעמיים מקלקר
5	מקורות
6	נספח מס' 1 – נתונים רלוונטיים מתוך סקר הרכב הפסולת הארצי משנת 2005
7	נספח מס' 2 – תוכן סקירת השוק האמורה של חברת דן אנד ברדסטריט

1. מבוא

מסמך זה נכתב לבקשתו של חה"כ דב חנין ומטרתו לבחון את היקף השימוש בכלים חד-פעמיים בישראל. במסמך מוצגים נתונים ראשוניים ואומדנים כלליים בלבד.

ההתייחסות להיקף השימוש בכלים חד-פעמיים מחולקת במסמך לשני חלקים:

1. נתוני פסולת – משקלם היחסי של כלים חד-פעמיים בפסולת הביתית.

2. נתוני צריכה – כמות הכלים החד-פעמיים ששוקו בישראל.

הואיל ומורכב לאמוד את היקף השימוש בכלים חד-פעמיים ניסינו לסכם את נתוני הייצור ואת נתוני הייבוא, ומסכום זה להפחית את נתוני הייצוא. ההנחה היא כי התוצאה תהיה שיווק הכלים החד-פעמיים בישראל, כלומר, היקף השימוש בהם.

את המושג כלים חד-פעמיים חילקנו לשלושה סוגים:

1. כלי פלסטיק – כוסות, צלחות וסכו"ם וכיו"ב.

2. כלי נייר – צלחות נייר וכיו"ב.

3. כלי קלקר – כוסות שתייה חמה וכיו"ב.

יצוין כי ההפרדה בין שלושת הסוגים אינה מוחלטת תמיד. למשל, כוסות חד-פעמיות לשתייה חמה, שאינן מקלקר, עשויות מנייר המצופה בפלסטיק. לבקשת חה"כ חנין המסמך מתמקד בכלים החד-פעמיים מפלסטיק ומקלקר.

2. תמצית

להלן הערכות אחדות העולות מהמסמך:

- היקף הייצור המקומי השנתי של כלי הפלסטיק המעובדים בשיטת ואקום ותרמו פורמינג¹ (צלחות חד-פעמיות, כוסות, גביעים, מגשיות וקופסאות מזון) מפלסטיק (פוליסטירן קשיח) הוא 13-15 אלף טון, המוערך ב-70 מיליון דולר. נתון זה כולל מוצרים שאינם כלים חד-פעמיים.
- היקף הייצור המקומי של כלים חד-פעמיים מקלקר הוא פחות מ-1000 טון בשנה, שהם כ-5-6 מיליון דולר.
- יצוא כלי הפלסטיק החד-פעמיים זניח.
- קשה מאוד לאמוד את יבוא כלי הפלסטיק החד-פעמיים לישראל מאחר שהנתונים עליהם כלולים בקטגוריות רחבות יותר.
- בישראל כ-290 עסקים – יבואנים, יצרנים, קמעונאים וסיטונאים – בתחום כלי הפלסטיק החד-פעמיים.

---

¹ ואקום פורמינג היא שיטת עיבוד מקובלת לפלסטיק שבה מחומם הפלסטיק ונפרס על-גבי תבניות בצורות שונות.

- השוק המוסדי הוא הלקוח העיקרי בשוק כלי הפלסטיק החד-פעמיים.
- 95% מהמשפחות החרדיות משתמשות בכלים חד-פעמיים, לעומת 57% מהחילוניות.
- לפני חג הפסח נרשמת עלייה במכירות של 50%. בל"ג בעומר נמכרים 5% מסך הכלים החד-פעמיים.
- כלים חד-פעמיים מחומרים מתכלים יקרים משמעותית.

יצוין כי משיחה עם גורמים בחברת "דן רנד ברדסטריט" עולה כי ברשותם סקירה של ענף כלי הפלסטיק החד-פעמיים בישראל. לתוכן העניינים של סקירה זו ראו נספח מס' 2.

3. כלים חד-פעמיים בפסולת הביתית

בשנת 2006 פורסם הסקר הארצי להרכב הפסולת הביתית. בסקר זה לא נבדקו כלים חד-פעמיים כקטגוריה נפרדת. לדברי מר יואב גואל, ממונה מיחזור באגף פסולת מוצקה במשרד להגנת הסביבה, סקר פסולת בודק את סוגי החומרים בפסולת ולא קטגוריות הכוללות חומרים שונים. **פלסטיק, נייר וקלקר הם חומרים שנבדקו בסקר, אולם כלים חד-פעמיים אינם קטגוריה בפני עצמה.** לפיכך, אי-אפשר ללמוד מסקר זה על היקפם היחסי של כלים חד-פעמיים בפסולת הביתית. לדבריו, לא צפוי סקר פסולת חדש בעתיד הקרוב.

לגורמים נוספים שאליהם פנינו לא היו נתונים בנושא זה.

להרחבה בנושא הרכב הפסולת ראו נספח מס' 1.

4. שיווק כלים חד-פעמיים בישראל

4.1. כלים חד-פעמיים מפלסטיק

במשרד התמ"ת אין נתונים מדויקים בנושא.

להלן נתונים משוערים:

- **יבוא** – לדברי מר זאב ברל, סגן מנהל מינהל סביבה ופיתוח בר קיימא במשרד התמ"ת, סך יבוא אריזות הפלסטיק הוא כ-200 מיליון דולר בשנה. נתון זה כולל את כל הסוגים והחומרים: ארגזים, מכלים, בקבוקים, שקיות, גביעים ועוד. אין ברשותו של מר ברל פילוח מפורט יותר.²
- יודגש כי אין ביכולתו של מר ברל לבודד את המידע על כלי הפלסטיק החד-פעמיים מתוך כלל האריזות. לפיכך התקשרנו לרשות המסים וניסינו לברר זאת בעצמנו. לדברי גב' שירלי אביבי ממנהל תכנון וכלכלה ברשות המסים, כלי פלסטיק חד-פעמיים נכללים בפריט המכס "כלי שולחן וכלי מטבח" (ולא "אריזות פלסטיק" כפי שנמסר ממשרד התמ"ת) והם כוללים מנעד רחב של כלים. על-כן מורכב מאוד לבודד את הנתונים לגבי כלי-פלסטיק חד-פעמיים.³

² זאב ברל, סגן מנהל מינהל סביבה ופיתוח בר קיימא במשרד התמ"ת, מכתבים ושיחות טלפון, מרס 2010.

³ שירלי אביבי, מינהל תכנון וכלכלה ברשות המסים, משרד האוצר, שיחת טלפון, 10 במאי 2010.

הכנסת

- **יצוא** – היקף הייצור המקומי השנתי של כלי הפלסטיק המעובדים בשיטת ואקום ותרמו פורמינג⁴ (צלחות חד-פעמיות, כוסות, גביעים, מגשיות וקופסאות מזון) מפלסטיק (פוליסטירן קשיח) הוא 13-15 אלף טון, המוערך ב-70 מיליון דולר. נתון זה כולל קופסאות מזון ועוד מוצרים שאינם כלים חד-פעמיים.⁵

- **יצוא** – יצוא כלי הפלסטיק החד-פעמיים הוא זניח.⁶

4.1.1. מספר העסקים בענף הכלים החד-פעמיים מפלסטיק

להלן תרשים המציג את מספר העסקים בענף כלי הפלסטיק החד-פעמיים:

- ספיר פרץ, "המגמה הירוקה היא רק דיבורים, בשטח שום דבר לא זז", גלובס, 16 בנובמבר 2009.

⁴ ואקום פורמינג היא שיטת עיבוד מקובלת לפלסטיק שבה מחומם הפלסטיק ונפרס על-גבי תבניות בצורות שונות.

⁵ זאב ברל, סגן מנהל מינהל סביבה ופיתוח בר קיימא במשרד התמ"ת, מכתבים ושיחות טלפון, מרס 2010.

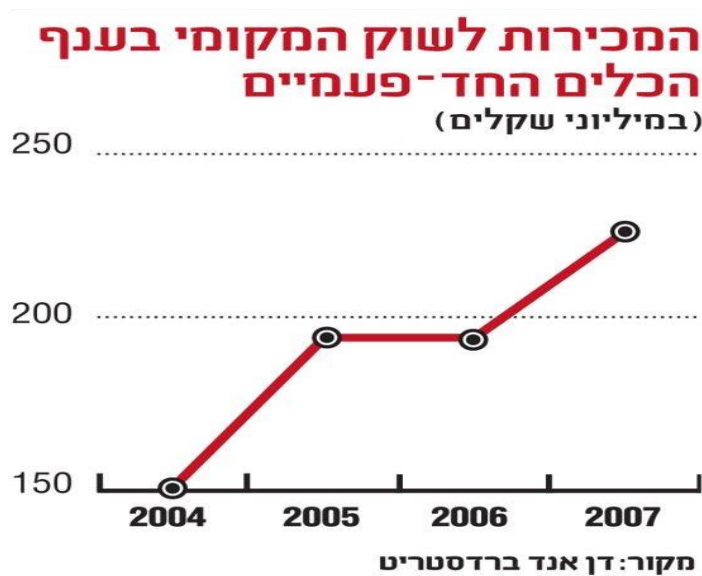
⁶ זאב ברל, סגן מנהל מינהל סביבה ופיתוח בר קיימא במשרד התמ"ת, מכתבים ושיחות טלפון, מרס 2010.

הכנסת

4.1.2. מכירות כלי פלסטיק חד-פעמיים בארץ

להלן תרשים המציג את היקף המכירות של כלי פלסטיק חד-פעמיים לשוק המקומי:

* ספיר פרץ, "המגמה הירוקה היא רק דיבורים, בשטח שום דבר לא זז", גלובס, 16 בנובמבר 2009.

4.1.3. נתונים נוספים על כלי פלסטיק חד-פעמיים

לפי כתבה שפורסמה בעיתון "גלובס", ושממנה הובאו התרשימים שלעיל, עולים גם נתונים אלו:

- קבוצת "פעמית" הוקמה בשנת 1982, מעסיקה 120 עובדים ומייצרת כלים חד-פעמיים. מר רמי שר-שלום, מבעלי "פעמית", טוען בכתבה כי:
  - "אחוז אפסי מתמהיל המוצרים [של "פעמית"] הם כלים חד-פעמיים מתכלים, כי השוק לא מוכן לשלם עבורם יותר. מה גם שאין להם את החן שיש לכלי הפלסטיק".
  - כלים חד-פעמיים מחומרים מתכלים יקרים משמעותית. למשל, אריזה של 15 צלחות מחומר מתכלה עולה 13.9 ש"ח, לעומת 9.9 ש"ח לאריזה של 25 צלחות מפלסטיק ו-10.90 ש"ח לאריזה של 16 צלחות מנייר. דוגמה נוספת: 100 כוסות פלסטיק לשתייה קרה עולות 3 ש"ח, לעומת 10.9 ש"ח ל-25 כוסות מחומר מתכלה.
- על-פי דן אנד ברדסטריט, פער המחירים בין כלים פשוטים לבין הכלים האיכותיים ביותר מגיע עד 90%.
- השוק המוסדי הוא הלקוח העיקרי: מסעדות, חברות קייטרינג והסעדה, בתי-מלון ומקומות עבודה הם צרכנים גדולים של כלים ואריזות חד-פעמיים. במקומות עבודה מדובר בעיקר בכוסות נייר, כפיות ומפיות.
- 95% מהמשפחות החרדיות משתמשות בכלים חד-פעמיים, לעומת 57% מהחילוניות.
- לפני חג הפסח נרשמת עלייה במכירות של 50%. כמו-כן, בלייג בעומר נמכרים 5% מסך הכלים החד-פעמיים.

הכנסת

4.2. כלים חד-פעמיים מקלקר

לדברי מר אייל דקל, מזכיר איגוד יצרני הפלסטיקה והגומי, בישראל 2 מפעלים בלבד המייצרים כלים מקלקר:

- "פוליביד" שבקיבוץ משמר הנגב⁷ - מייצר, בין השאר, כוסות קלקר לסוגיהן וארגזי גלידה מקלקר.
  - "קל-קר" שבקיבוץ עין הכרמל⁸ - מייצר אריזות קלקר, למשל לגלידה, אך כוסות וצלחות אינן בקטלוג המוצרים.
- להערכת מר זאב ברל, סגן מנהל מינהל סביבה ופיתוח בר-קיימא במשרד התמ"ת, היקף הייצור המקומי הוא פחות מ-1000 טון בשנה, המוערך ב-5-6 מיליון דולר.

מקורות

מסמכים וכתבות

- הרכב הפסולת הביתית, סקר ארצי 2005, חברת שלדג בהוצאת המשרד להגנת הסביבה.
- פרץ ספיר, "המגמה הירוקה היא רק דיבורים, בשטח שום דבר לא זז", גלובס, 16 בנובמבר 2009.

שיחות ומכתבים

- אביבי שירלי, מינהל תכנון וכלכלה ברשות המסים, משרד האוצר.
- אילון אופירה, מנהלת תחום איכות הסביבה במוסד שמואל נאמן בטכניון.
- גואל יואב, ממונה מיחזור, אגף פסולת מוצקה במשרד להגנת הסביבה.
- דקל אייל, מזכיר איגוד יצרני הפלסטיקה והגומי בישראל.
- ברל זאב, סגן מנהל מינהל סביבה ופיתוח בר-קיימא.
- ליאת קרסקס, מנהלת תיק לקוחות, חברת דן אנד ברדסטריט (ישראל).
- נגה שמש הראל, ראש צוות מחקרי שוק, חברת דן אנד ברדסטריט (ישראל).

---

⁷ <http://www.polybid.co.il/polybid-food/findex.php>

⁸ <http://kal-kar.co.il/index.php>

נספח מס' 1 – נתונים רלוונטיים מתוך סקר הרכב הפסולת הארצי משנת 2005

להלן פירוט ההגדרות של הקטגוריות הרלוונטיות בסקר הרכב הפסולת הארצי משנת 2005 :

1. כוסות נייר נכללו בקטגוריית "קרטון גלי" הכוללת :

- קרטון גלי בינוני, קופסאות וארגזי קרטון גלי ;
- שקיות נייר, קופסאות חלב, קופסאות מיץ, קופסאות סיגריות ;
- כוסות נייר וגפרורים.

2. כלי פלסטיק חד-פעמיים נכללו בקטגוריית "פלסטיק" הכוללת :

- בקבוקי שתייה גדולים ואישיים, קופסאות וסלסילות פירות מחומר ממוחזר ;
- שקיות פלסטיק לסוגיהן ;
- כל מה שלא נכלל בקודמים.

3. קלקר נכלל בקטגוריית "מוצרים אנאורגניים אחרים" הכוללת :

- אבנים, אדמה, קרמיקה, טיח, פסולת בנין ;
- מתכות אחרות שאינן עשויות אלומיניום או ברזל (נחושת, פליז וכו') ועצמות ;
- קלקר.

הואיל וכלים חד-פעמיים לסוגיהם – כלי פלסטיק, כלי נייר, כוסות קלקר – נכללים בקטגוריות גדולות יותר, אי-אפשר לבודד אותם מתוך הממצאים. להלן נתונים על המשקל והנפח של הקטגוריות שהכלים החד-פעמיים הם חלק מהם :

ממוצע משקל ארצי :

- נייר – 17%
- קרטון – 7%
- פלסטיק – 13%

ממוצע נפח ארצי :

- נייר – 15%
- קרטון – 13%
- פלסטיק – 46%

יצוין שנית, כי נתונים אלו כוללים חומרים רבים וכלים חד-פעמיים הם חלק קטן מהם.

הכנסת

מרכז המחקר והמידע

נספח מס' 2 – תוכן סקירת השוק האמורה של חברת דן אנד ברדסטריט

להלן תוכן העניינים של סקירת השוק שערכה חברת דן אנד ברדסטריט בנושא :

3.....	שוק הפלסטיק והגומי
4.....	תמונת מצב כללית של השוק כיום
4.....	התפלגות סך המכירות בשוק
5.....	הפדיון בשוק
8.....	יצוא
10.....	יבוא
11.....	ייצור הפלסטיק
12.....	מועסקים
14.....	חומרי הגלם
14.....	חומרי גלם שמקורם ביבוא
16.....	חומרי גלם מייצור מקומי
17.....	כלי פלסטיק חד-פעמיים
17.....	תיאור המצב בענף
18.....	סוגי המוצרים
18.....	חומרי הגלם בענף
19.....	מחירים
21.....	מבנה הענף
21.....	סוגי הפעילות בענף
22.....	מכירות ועונתיות
24.....	לקוחות הענף
24.....	ההוצאה לצריכה פרטית
25.....	יצוא בענף
27.....	מוצרים חליפיים
28.....	"המסלול הירוק" בענף
29.....	ביו-פלסטיק – המוצרים המתכלים המתחרים בפלסטיק
30.....	גורמי ההצלחה בפעילות בענף
30.....	חסמי הכניסה והיציאה
31.....	תנאי האשראי הנהוגים בענף
31.....	הסיכון הענפי
33.....	החברות הבולטות בענף הכלים החד פעמיים מפלסטיק
37.....	נספח

הכנסת

מרכז המחקר והמידע